

dárd vásár alkalmával a nemzeti kaszinóban tartandó üléseinek napirendje. — Junius 15 napján, pünkösd hétfőn d. e. 10 órákor és d. u. 5 órákor az erdőszeti szakosztály ülése, melynek tárgya a mindinkább sajnosan mutatózó erdőpusztítások gátlására, 's a fenálló, 's ezentul eltendő erdek őntámára szükséges törvények tervezete. — Junius 21-án, kedden d. e. 9 ór. és d. u. 5 ór. következő kérdések megvitatása: 1) Nyujt-e az örökösöltség, a földművelő községekben, tagosztály és minimum nélkül kezességet arra, hogy ott okszerű gazdálkodás kifejlődhessen? mely esetekben engedhető meg a földnek feldarabolása? 's milly korlátok közt történhetik meg különböző viszonyokban az illy elaprózás? — 2) Olly helyen, hol a legelő-elkülönzés, birtokos és jobbágyok közt megtörtént, ellenben a község magának a legelő közösséget fentartá, — látható-e a jobbágy részéről valamely jótékony hatása az elkülönzésnek? 's ellenkező esetben, mi módon lehetne a tagosításokat általában a jobbágyközségeknek siettetni? — 3) Micsoda vetésforgások mutatkoztak legközelebb egyes gazdaságokban legelőszerebüknek, akár a pénzlelő terményeket, akár a munka helyes felosztását, akár a pénz- és munkaerőt tekintve? 's minő földmínőségi és vásárpiazi viszonyok között? — 4) Volt-e a mult időjárásnak a burgonyára rendkívüli 's minő befolyása? 's minő tanulságot lehetne a burgonyatermesztés körül tapasztalt eredményből jövőre huzni? — 5) A repcének szórt- vagy sorvetése ajánlható-e a legközelebb ismét nyert tapasztalások szerint, és pedig egyes eseteket véve milly körülmények közt? — 6) A gabona eltartása külön módjai között: melyik mutatkozott eddig a legelősebbnek, legbiztosabbnak, legkényelmesebbnek, 's kivált lakarek-magtárolkul leginkább ajánlhatóknak? — 7) Tették-e már kísérletek gazdáink között a turó ekével (mineur), 's milly esetekben, 's minő sikerrel? — 8) Mely iparnövények kezdtek az utóbbi években, mint földművelés tárgyai leginkább emelkedni? 's milly sikerrel multra? 's milly kilátással jövőre? 's milly tapasztalások tették-e a növények művelése körül általában, melyek másoknak tanulsággal szolgálhatnának? — Junius 31-án szerdán d. e. 9 ór. és d. u. 5 ór. az állattenyésztési szakosztály a következő kérdéseket ohajtja megvitatni: 1) Mutatkozott-e az utóbbi két évben az ország külön vidékein hajlandóság a Somogy megyében példás sikerrel fenálló lótenyésztési megyci intézkedéseket követni? vagy tettek-e a hanyatló lótenyésztés emelésére másuton lépések 's minő eredményvel? — 2) Minő befolyást gyakorolnak lótenyésztőink tapasztalása szerint a fenálló országos menések különösen a köznép lótenyésztésére. — 3) Czelszerűbb-e akár a kis, akár a nagy gazdára nézve vásárolni a vonómarhat, vagy haznal nevelni azt, 's nevezetesen milly körülmények között? 's lehetne-e az utóbbi esetben a tejelő jószág gondosabb tenyésztésére is számolni? — 4) Mi módon lehetne a köznéppel a tehének istállózását megszoktatni? 's kivihető-e ez ott is, hol a legelő elkülönzése 's tagosítása meg nem történt? — 5) Milyké lehetne a szőkezőlő, hogy a községek nemcsak tenyésztésre alkalmas jeles bikákat szerezzenek, 's szerezhessenek magoknak, hanem azokat illően ápolják is, és használatukat ugy szabályozzák, hogy sem idő előtt meg ne romoljanak, sem tenyésztő erejük a tehencsordák körül czeitalánul el ne pazaroltsanak? — 6) Minő befolyást gyakorol a lefolyt rendkívüli enyhe tél a juhok egészségére? vagy minő betegségeket idézett elő? — 7) Mindinkább terjedvén az uradalmakban a teli és nyári elletés behozatala, milly viszonyok közt mutatkozott a kétébéli elletés leghasznosabbnak? 's mikor tanácsosb csupán teli, tavaszi, vagy nyári elletésre szorítkozni? — 8) Történtek-e az ország egy vagy más vidékein újabb rétöntözési intézkedések utóbbi években, 's milly sikerrel, 's mennyiben különbözik a száraz rétekről nyert széna akár tápértéke, akár jó ize 's kedveltsége tekintetében az öntözött réteken kaszalt szénától? — 9) A gyapjúárak tíz évi hullámzásai között az egy vagy két nyeretű birka fizette-e ki magát inkább? 's czelszerűbb-e az elletési tenyésztés, 's erkekebb gyapjú előállítását öszveköthető-e a fejteléssel? 's a tagosítások következtében végre szűkülvén a közlegelők, minő rendszabályokhoz nyuljon a gazda, hogy juhainak további számát nem csökkentvén, azoknak nemcsak azelőtti táplálékát biztosíthassa, hanem gyarapítsa is? — 10) A sertésenyésztés körül fordítottak-e figyelem olly fajta megszerzésére, mely a különféle mesterségekhez szükséges alkalmas sörét adja, 's mely nem megvetendő mellékjövédelmet nyujt? 's vajjon illy sörteeladásokban tettettek-e tapasztalások? — Ugyancsak Junius 31-án este 7 ór. a szőlőművelési szakosztály tartandó ülést, melyben a legjobb bortermő szőlőfajok 's az okszerű bor- és pincekezelés szabályai fognak megvitatni, eredeti johannisbergi borok előmutatása mellett. Jun. 4-én, csüt. d. e. 10 ór. kormányzó választmányi ülés; d. u. löverseny; a gazdasági eszközöket vizsgáló bizottság működése a budai téren; este 7 ór. a szőlőművelési szakosztály megüldés napj üléseinek folytatása. Junius 5-én pénteken, d. e. 8 ór. próbaszántás a budai részen; d. u. 2 ór. a kiállított juhok megbirálása, 's a gazdasági gépek szemleje a köztelken; este 7 ór. a műtani szakosztály ülése, melynek tárgya a repacukorgyártás legújabb tökélyesedése, különös tekintettel Schützenbach repaszárítási módjára. Junius 6-án d. e. 10 ór. közgyűlés, mely közebeáll fog befejeztetni. Junius 7-én vasárnap a reggeli órákban a jutalomnyerhetes végett kiállítandó bikák, tehének és üsző borjak küldöttségi megsemlélése és jegyzéke vétele; d. u. löverseny. — Junius 8-án hétfőn d. e. 10 ór. a közgyűlés folytatása a nemzeti kaszinóban; ugyanazon időben löverseny a köztelken; d. u. 3 ór. juhszemle, állatmutatás 's a jutalomra érdemes kancza-esikóknak és szarvasmarháknak oda itendő jutalmak kiosztása. — Midőn e napirendet az egyesület nevében közbebeszélés szerencsén van, azon biztos reményben élünk, hogy fenelösorolt üléseinkben valamint a velünk szövetkezett főkegyesületek érdemes képviselőik által, ugy egyesületünknek minden rendű igen tisztelt tagjai a legnagyobb számban részt veendek, a legszivesebben fogadván egyszersmind a tagokon kívül a két testvérháza mindazon fiait, kiket az ország mezőgazdasági ügye 's annak emelkedése érdekel. Pesten, mart. 31-én 1846. Török János, egyesületi titoknok.

IPARMŰKIALLITÁSI ELŐKÉSZÜLETEK. Minden jelenségek

azzal biztatnak, hogy ez idei iparműkietelünk nagyszerű lesz. Kiallítás bizottmányunk is telhetőleg ügyekszik, iparos tehetségünket ösztönözni, — de tölok is kész ajánkozásokat nyer. Így Valero ur selyemgyára, budai asztalos, ifjabb Szabó József ur műhelye, 's Wiener Jakab karpitosunk elvállalok egy pompás holgyi alvőszobának teljes kikészítést; a tisztelt gyárnok a legszébb lampas-kelmet szövi, Szabó ur faragott munkát készített, Wiener ur pedig a mar közösen elhírhedt műizléset kölcsönzendő ide. — A pesti asztalosok első rakтары társulata pedig bejelenté, miképen ő saját mestereinek és karpitosainak közremunkálásával egy másik holgy-teremet fog olly remekléssel kiállítani, mely tanúságot tegyen a butorkészítés fejlettségéről az ő köreiben. Pozonyból bizottmányunk, miképen kiállításunk onnan egy teljesen felszerezett dohányzóteremet nyerend. Pozsony műipara pedig bizonyosan nem mellálatlanul bírja azon reputációt, hogy honunkban a legműrtöbbeck, ügyesbék közé tartoznak művesei. — Fegyvertartás is ollyat fog alkalmazni mutatni kiállításunk, mely a legkövetelőbb varakozás előtt sem lesz kénytelen visszaradni. Kirner József ur már sziveskedett megígérni, hogy néhány remek darabot adand hozzá. Nagyszombathol 's Győről naponkint járjuk a kikért ajánkozásokat. — Herendi porcellán-gyárunk derek tulajdonosa Fischer Móricz ur már előre tagas elhelyezkedésre praenumeral, minek kivált azért örvendünk, mert ez egyszer készítményeiből, itt Pesten is fogunk vásárolhatni, holott eddig, a rendkívüli keresettség miatt termunkakat nem készíthetett. Most a kiállítást megrendelőnek akarja tekinteni. — Vegyszersészeink közül Pez ur jelenkezett eddig. Kocsigyárnokaink közül eddig Gyurkovics, Kolber és Porst urak igerkeztek. — Mart. 26-án 1846. Csanady jegyző.

TANÜGY (Az iparegyesületnél.) A fűvészeti leczek: t. cz. Virnau János ur által folyó april hónap 2-án csütörtökön kezdetek meg, órák delutáni 4—5 óra határozattal, — a tárgyalás alatti növények a lehetőség, mindenkor természetben fognak előmutatni.

KÜLFÖLD

KRAKÓ. (A forradalom áttekintése. Folytatás.) Alig rendelkezést e választmány a börtönök és a statuspénztár bizottsága körül, a városházánál három férfi jelent meg, lengyel nemzeti szalaggal díszítve, és 200 fegyveres kíséretében. Ezek azt nyilvánítták a választmányának, hogy ők egy Parisban jan. 21. tartott ülésben a közönséges öszveszküvés által a nemzeti kormány tagjainak választottak, hogy delutáni 2 órától Rogawski lakásán nemzeti kormányt alakítsanak, hogy tehát a városi választmányának szétoszlania és az ő általok kinevezendő hatóságoknak helyt adnia kell. Ezután szótartot bocsátottak ki, mely következő szavakkal kezdődik: „Lengyelek! A felkelés órája ütött! Az egész czétszaggatott Lengyelhon fegyverre kél és árad; honhírsaink Posen nagyhercegségben és orosz Lengyelországban már fegyvert fogtak és Oroszországban harcrolnak az ellenséggel; harcrolnak legszentebb jogaikért, melyek tölok ravaszul és erőszakkal elragadtattak. Hajh! tudva van tielőtötek, mi történt 's mi történiük folyvást! Virágozó ifjaink tömlöczökben hervadnak el, vagy minden pillanatban ki vannak ennek téve. (Következik a lengyelek sorsának rajzolata orosz uralkodás alatt; emlékeztetés a multra és a borzasztó jövőndő leírása, ha ez emlékeztetés siker nélkül maradna.) A gyermekek kiáltják nekünk, hogy nekik megtartsuk a hazát, melyet isten ránk bizott; hozzánk kiáltnak az egész föld szabad nemzetei, hogy nemzetiégünket eltiporni ne hagyjuk; kiált maga az isten, ki tölünk majdan számot kér. Husz millió ember mienk, keljünk fel egytől egyig, 's hatalmunkat semmi erő felül nem haladandja. Szabadság leend tulajdonunk, minő még nem volt e földön. Vjünk ki a szabadság és közönség tüzhelyét, melynél a földi kincseknek mindenember érdeme és tehetségei szerint élvezhetendi. Semmi kiváltságnak, semmi szín alatt helye nem leend; minden lengyel ezáltal biztosítva lássa magát, nejét és gyermekeit; és az, ki születésnél fogva testében vagy lelkeben rövidséget szenvedett, tartson számot az egész közönség segedelmére; e közönség lesz ezentul az egész föld, melyet eddig csak egyesek bírtak. Megszűnik az adó, a robot és minden hasonló követeles; a fegyveres szolgálat pedig a nemzeti ügy mellett jutalmat a nemzeti földekből nyerend. Lengyelek! ezentul semmi különbséget nem ismerünk. Legyünk ezentul azon egy anyának, a hazának, 's egy atyának, a mennyei istennek fia! Ót híjuk segédül, 's megáldandja fegyvereinket és győzötünk hagyand.” (Következik az eskü.) Krakó, febr. 22. Gorzkowski Lajos. Az esküvés minden ellenmondás nélkül véghezment és a polgári választmány szétoszlott.

E nemzeti kormány mirevalóságáról minden tudósítások egy véleményben vannak, a három triumvirat: Tyssowski, Grzegorzewski és Gorzkowski teljességgel nem voltak képesek a forradalmat kormányozni; morális hatalmak azon mértékben hanyatlott, amint személyességük megismertetett. Az első Kuczowski gróf urodalmainak igazgatója, a második egy városi szolgának fia, a harmadik pedig egy tönkretutott nemes és néhai földbirtokos volt 's Krakóban több évek óta megvonultan élt. A Bremer Zg ezt írja rölök: „Mint tudjuk, három férfi állott a kormányra, kiket arra azonban az öszvesküdtök nem rendelték. Egy hír szerint az ideiglenes kormányt más három, sokkal ismereteseb férfi fogta volna átvenni, kik azonban elfogattak. Tyssowski később dictatornak tolt fel magát. Tyssowski János, dr. utrinque juris inkább tudós mint statusféru volt. A helyett, hogy a nép közt élt és azt beszédek által lelkesítette volna, Walter kereskedő szobájában ült és hírlapokat szerkesztett, (t. i. a Gazeta Krakowskát és a Dziennik Rządowy Narodowy) cikkekelt irt a francia hírlapok számára és George Sand regényeit olvasgatta. A „mindennapi foglalkozás rendje“ ez volt: 7 órától 9ig ülés a ministerekkel, 9—11 a napi ügyek elintézésére. Ezen időben a miniszterelnökön és a titoknokon kívül senki be nem bocsátandó. 11—1 politikai kérdésekkel

foglalkozik a dictator és parancsokat osztogat. 1—2 audienziát ad azoknak, kik vele politikai ügyekben akarnak szólni. 2—3 ebéd. 3—5 ülés a ministerekkel, 5—7 mint reggel 9—11, 7—9 mint főnebb 11—1. Az örnek kötelessége, mihelyt a dictator azt mondja: El! senkit be nem hocsatni, kivéven a titoknokot, kinél mindenki magát előre bejelentése. Ha a dictator az utcán mutatkozik, kevés rokonszenvre akad. Csak egyszer, midőn még nem ismerte, fogadta őt eljeneztetve a nép. Febr. 26-án a színházban, mely a czudulán mint „nemzeti színház“ díszelgett, a „Krakowiac i Gorale“ (A krakói és hegyi lakos) adatott. Belépvén Tyssowski, a zenekar a „Még Lengyelhon el nem veszett“ dalt játszá; az addigi függöny felhuzatván egy másik lépett helyébe, a köztársasági lengyel sással. A színház tömve, a lelkesedés nagy volt. Legelőször is egy színész lép fel, ki derekasan harcolt. Az eljeneztetés miatt öt percig szóhoz sem juthat. A rokonszeny e jelei annyira meghatják őt, hogy leterdelvén, minden csep vért a hazának áldozni esküszik. A lelkesedés tulesap minden korlátot, midőn a színész a színpadról a dictatorhoz éneket intéz. Színház után az egész hallgatóság a forradalmi clubba ment, mely a színház teremében tartatott. Itt Tyssowski mindig hallgatott. Legjobban tuntette ki magát második titoknok, Dembowski, a szónoklatban Tyssowski ereje szótartok írásában állott, melyekben a népek a forradalom czélját fejtegette. Így p. o. 25-én egy illy szótartok bocsátott ki: „Minden olvasni tudó lengyelhez. A ki csak olvasni tud, annak a dictator azt parancsolja, hogy mihelyt e szótartok kezébe kapja, a város lakosait öszveszálja, és ezen vagy ezekhez hasonló szavakkal őket a forradalom czéljáról felvilágosítsa. Lengyel nép! A lengyel köztársaságban kiüölt forradalom véget vet minden robotnak, telekadónak, 's az adó minden nemének, ugy hogy azon földek, melyekért eddig szolgálatokat tenni és bért fizetni követelek valatok, ezentul föltöllen tulajdonaitok leendnek, és azokkal ti tetszétek szerint élhettek. A ki robotra vagy adóra akar benneteket szorítani, az meg fog büntettetni, és kivált azok, kik a köztársaság seregében harcolnak, mihelyt a szabadsághál oru be lesz végezve, nemzeti jószággal jutalmaztatni. A kézművesek számára nemzeti műhelyek fognak felállítatni, hol a munkabér kétszer nagyobb leend a mostaninál. A kormány minden kiváltságot, nemességét és nyomást eltörol, 's minden embert egyenlővé nyilatkoztat. Tehát a te vajadra, oh nép! ütött ki a forradalom, 's viszszaadja jogaidat, melyek töled elragadtattak. Hirdesd, mit most hallottál, 's gondold meg, hogy követelek vagy jogaid védelmezni, valamint azt minden lengyel véndi fogja nemcsak a császári ausztriaiak, a poroszok és oroszok, hanem mindenki ellen, ki tölünk, népöl, parasztoktól, lengyelektől e jogokat elragadani akarná. Krakó, febr. 25-én 1846. Tyssowski, Dembowski Eduard, a dictator titoknoka.”

SPANYOLORSZÁG. Madridi mart. 23-ai tudósítások szerint Madridban addig a közönség még meg nem zavartatott. Bresson francia követt hosszú tanácskozást tartott Narvaezzel. A cabinet mindennap tanácsban ült. Rendelet váratik a papság megadómanyoztatásáról, melyben 4—6 perc természetbeni adó vétetnek alapul; a tízed azonban nem fogna viszszaállítatni. Galiciában forrongás; a kormány lépéseket tett ellene, Corunya felé seregek indítottak. A Tiempo azt mondja, hogy Henrique infanshoz parancs küldetett, miszerint haladék nélkül a külföldre utazzék, vagy a gyarmatokba menjen. A Castellano pedig azt állítja, hogy a kormány Salamanca (!) és Rivas pénzváltóktól utak építésére 200 millió reall kölcsönzött. Ugyanezen lap szerint a királyi testőrség, u. m. 6000 gyalog és 800 lovas, ismét rendszeresítettni fog. A kormány nagy erélyességet fejt ki.

A spanyol hadsereg jelenleg következő alkatrészekből áll: 33 gyalog serezed 62,602 emberrel; 15 ezred tartományi katonaság, mely a sorogyalogságtól csak névben és némelly jelek által különbözik, 25,355 ember; pattanyuság 8914; mérnöki testület 2315 ember; 18 lovas ezred 10,363; gendarmserg 5020; királyi alabárdos csapat 278 ember. Összesen 117,000 vitéz, mennyivel Spanyolország régóta nem bírt.

FRANCZIAORSZÁG. A roueni eskütszék által mart. 29-én Beauvallon, ki a Presse hírlap kiadója Dujariert, tavál párvialdaban agyonlővé, a kereset alól fölmentetett, polgári pün a jun. 4-én azonban Dujariert anyjának és hátramaradt árvájának kárpótlásul a törvényeszk által 20 ezer frank bírságra ítéltetett.

További hírlapi nyilatkozatok a spanyol miniszterválaszról. A Constitutionnel papi és absoluticus ellenforradalomnak tekinti azt 's ezt mondja róla: „Nem kerüli el az ember figyelmét, hogy jelenleg Spanyolországban nem létezett semmi nyugtalanság, nem történt semmi ösz utközés a parlamenti és királyi jogok közt. Az engedékeny és szives cortes megegyezéseket egyik ministeriumtól a másikra a királyi kiváltság szeszélye szerint tették át; semmi törvény félre nem vettetett; Martinez de la Rosa és Miraflores urak egymásután jött nyilvánítsái szerint semmi politikai viszákodás nem látszott uralkodni a korona és a ministerium közt. A rögtön és véletlenül véghez vitt statuscin által Spanyolország egy katonának szolgálatot kezére, ki minden elvek híján van.“ — A Quotidienne szinte Narvaez ellen nyilatkozik 's egyszersmind Spanyolország állapotát az alkotmányos kormányrendszer, alatt veszi szemügyre, 's eképen szól: „Azt állítani, hogy szabadságot adnak a nemzetnek, mig azt ez ürügy alatt vad és otromba soldataska kardjai alá hajlítják, kettős gyalázat. Azért kell-e bírodalmat sarkából kiforgatni, hogy néhány álnok képmutató nyertes legyen? Ugy Európának ismét résen kell lenni. Ha a statusféruak socialis újítások özőntől tartottak, ugy még inkább kell tartaniok a nyers erő által befejezett tények tanának tova harapozásától. Amaz esetben eszmék ütöknek öszve, emeb-

